

Nr 84.

Av herr **Andersson, Karl**, och herr **Nilsson, Theodor**, om *lagstadgad semester för arbetare vid statliga, statskommunala och kommunala reservarbeten.*

I lagen om semester av den 18 juni 1938 föreskrives, att arbetstagare, som innehaft sin anställning sedan minst etthundraåttio dagar, äger rätt till semester med en dag för varje kalendermånad anställningen varat under närmast föregående kalenderår. Rätt till semester föreligger dock endast för kalendermånad, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst 16 dagar. I § 3 av lagen föreskrives dock, att anställning, som icke kan anses utgöra arbetstagarens huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla, berättigar icke till semester.

På grund av denna bestämmelse i lagen ha bland andra även arbetarna vid de statliga och statskommunala reservarbetena icke blivit tillerkända någon semesterrätt, även om reservarbetet sedan ett flertal år tillbaka utgjort deras huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla. Att dessa arbetare inte enligt lagen skulle tillerkännas någon rätt till semester framgår även av departementschefens uttalande å sidan 111 i propositionen angående lag om semester. Departementschefen anför bl. a.: »Det lär få anses vara en självklar sak, att semesterrätt enligt lagen icke tillkommer en reservarbetare, vare sig det arbete han utför är av statlig, statskommunal eller kommunal karaktär. Reservarbete är nämligen en hjälpform och inte en form av anställning.»

I detta departementschefens uttalande tages endast hänsyn till anställningens form och de villkor, varunder arbetet utföres. Däremot tages ingen hänsyn till arten eller nyttigheten av det utförda arbetet och inte heller till att vissa arbetaregrupper på grund av omkastningar inom näringslivet blivit tvingade till att ha reservarbete som sin huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla under ett flertal år. Vi finna detta departementschefens ställningstagande mindre tillfredsställande, och detsamma kan i vissa fall leda till ganska orimliga förhållanden, som vi skola belysa med några exempel.

Det anlägges exempelvis en allmän väg och en del av vägarbetet utföres enligt den öppna arbetsmarknadens vanliga regler, medan däremot en annan del av samma vägarbete utföres som statligt eller statskommunalt reservarbete. Enligt departementschefens omnämnda uttalande skall den del av vägarbetet, som utföres som reservarbete, betraktas som en hjälpform för arbetarna, och dessa kunna således icke anses som anställda vid arbetet i vanlig bemärkelse. Däremot få de arbetare, som arbeta å den andra delen av samma väg, enligt öppna marknadens regler betraktas som an-

ställda vid ifrågavarande vägarbete och ha därför enligt lagen rätt till semester. Här finnas alltså två arbetaregrupper, som utföra samma nyttiga arbete. Den ena av dessa grupper arbetar efter den öppna marknadens regler och är därmed tillerkänd högre lön samt semesterrätt. Den andra gruppen däremot är anställd enligt reservarbetsystemet och får i anledning därav lägre lön för det utförda arbetet, samtidigt som den går förlustig semesterrätten. Var rättvisa och billighet är tillfinnandes i detta förhållande torde vara svårt att utröna.

Vi skola anföra ett annat exempel. Ett större arbete pågår som statligt reservarbete och arbetet betraktas därmed som en form för beredandet av hjälp till arbetslösa. Efter en tid omlägges detta arbete till s. k. Ö-arbete, d. v. s. till ett arbete, som i fortsättningen skall bedrivas efter öppna marknadens regler. De vid arbetet varande reservarbetarna stanna kvar vid arbetsplatserna och utföra samma arbete som tidigare, dock med den väsentliga skillnaden, att de, i och med omläggningen av arbetet från reservarbete till Ö-arbete, bliva tillerkända högre löner för det utförda arbetet samtidigt som de tillerkännas rätt till semester, om deras arbetsanställning blir av den varaktighet att den uppfyller lagens bestämmelser om semesterrätt. Det vill synas som om själva anställningsformen i detta fall skulle ha gjort arbetskraften värdefullare för samhället. Vi finna dock ett dylikt värderingssätt mindre tillfredsställande.

Vid reservarbetena är i regel även ett visst antal specialarbetare anställda efter öppna arbetsmarknadens principer. Det lär ha inträffat, att under den tid dessa specialarbetare haft semester, en del av reservarbetarna inte kunnat fortsätta med sitt arbete, utan måst permitteras. I dessa fall erhåller specialarbetaren semester med bibehållande av lön, medan hans arbetskamarat, som är reservarbetare, visserligen erhåller semester, men blir utan lön under ledigheten. De förhållanden som här påtalats kunna inte anses vara rättvisa och tillfredsställande. Det är inte att förvåna sig över, att desamma framskapat bitterhet och missnöje bland reservarbetarna.

För åstadkommande av en ändring i här påtalade förhållanden måste en sådan tillämpning av semesterlagen genomföras, att arbetare vid statliga, statskommunala och kommunala reservarbeten tillerkännas rätt till semester i de fall semesterlagens kvalifikationsbestämmelser i övrigt uppfyllas.

I anslutning till ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att sådan ändring av semesterlagen snarast vidtages, att arbetare, som äro anställda vid statliga, statskommunala och kommunala reservarbeten, tillerkännas samma semesterrätt som övriga arbetstagare enligt semesterlagens bestämmelser.

Stockholm den 23 januari 1940.

Karl H. Andersson.

Th. Nilsson.